ПРАЧЫТАЎ — ПЕРАДАЙ ДРУГОМУ

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

СОВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЎНАРКОМА І ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

№ 108 (7549)
СЕРАДА 10 ЛІСТАПАДА 1943 г.

Чырвоная Армія і совецкі народ дасягнулі за прайшоўшы год вялікіх поспехаў у барацьбе супроць нямецкіх захопнікаў. Мы дабіліся карэннага пералому ў вайне ў карысць нашай краіны, і вайна цяпер ідзе да канчатковай развязкі.

(І. СТАЛІН).

XXVI гадавіна Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай Рэволюцыі

Даклад Старшыні Дзяржаўнага Камітэта Абароны таварыша І. В. СТАЛІНА

на ўрачыстым паседжанні Маскоўскага Совета дэпутатаў працоўных з партыйнымі і грамадскімі арганізацыямі г. Масквы 6 лістапада 1943 года

(Старшыня Маскоўскага Совета дэпутатаў працоўных тав. Пронін прадастаўляе слова Старшыні Дзяржаўнага Камітэта Абароны таварышу І. В. Сталіну.

Бурнымі, працяглымі авацыямі вітаюць сабраўшыяся з'яўленне тав. Сталіна на трыбуне.

З усіх куткоў залы чуваць прывітальныя воклічы: «Няхай жыве наш правадыр вялікі Сталін!», «Вялікаму Сталіну ура!», «Ура таварышу Сталіну!».

Доўга працягваецца несціхаючая бура авацый. Таварыш Сталін пачынае даклад).

Таварышы!

Сёння народы Совецкага Саюза святкуюць 26-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі.

Трэці раз наша краіна ў абстаноўцы Айчыннай вайны адзначае гадавіну сваёй народнай рэволюцыі.

У кастрычніку 1941 года наша Радзіма перажывала цяжкія дні. Вораг падыйшоў да сталіцы. Акружыў з сушы Ленінград. Нашы войскі былі вымушаны адступаць. Патрабаваліся велізарныя намаганні арміі і напружанне ўсіх сіл народа, каб затрымаць ворага і нанесці яму сур'ёзны ўдар пад Масквой.

Да кастрычніка 1942 года небяспека для нашай Радзімы яшчэ больш узрасла. Вораг стаяў тады ў якіх-небудзь 120 кілометрах ад Масквы, уварваўся ў Сталінград, уступіў у прадгор'і Каўказа. Але і ў гэтыя цяжкія дні армія і народ не палі духам, а стойка пераносілі ўсе выпрабаванні. Яны знайшлі ў сабе сілу, каб затрымаць ворага і нанесці яму адказны ўдар. Верныя запаветам вялікага Леніна, не шкадуючы сіл і жыцця, абаранялі яны заваёвы Кастрычніцкай рэволюцыі. Як вядома, гэтыя намаганні арміі і народа не прапалі дарэмна.

Хутка пасля Кастрычніцкіх дзён мінулага года, нашы войскі перайшлі ў наступленне і нанеслі немцам новы магутны ўдар спачатку пад Сталінградам, на Каўказе, у раёне сярэдняга цячэння Дона, а затым у пачатку 1943 года ля Вялікіх Лук, пад Ленінградам, у раёне Ржэва і Вязьмы. Пасля гэтага Чырвоная Армія ўжо не выпускала больш ініцыятывы з сваіх рук. Яе ўдары на працягу ўсяго лета гэтага года станавіліся ўсё больш моцнымі, яе воінскае майстэрства з кожным месяцам узрастала. З таго часу нашы войскі атрымліваюць вялікія перамогі, а немцы церпяць адно паражэнне за другім. Як ні спрабаваў вораг, але яму ўсё яшчэ не ўдалося дабіцца ні аднаго колькі-небудзь сур'ёзнага поспеху на совецка-германскім фронце.

1. Год карэннага пералому ў ходзе вайны

Прайшоўшы год — ад 25 да 26-й гадавіны Кастрычніка — з'яўляецца пераломным годам Айчыннай вайны.

Гэты год быў пераломным перш за ўсё таму, што ў гэтым годзе Чырвонай Арміі ўпершыню за час вайны ўдалося ажыццявіць вялікае летняе наступленне супроць нямецкіх войск, прычым нямецка-фашысцкія войскі пад ударамі нашых войск аказаліся вымушанымі паспешна накідаць захопленую імі тэрыторыю, нярэдка ратавацца бегствам ад акружэння і кідаць на полі бою вялікую колькасць тэхнікі, складаў узбраення і боепрыпасаў, раненых салдат і афіцэраў.

Такім чынам поспехі нашай летняй кампаніі ў другой палове гэтага года з'явіліся працягам і заканчэннем поспехаў нашай зімовай кампаніі ў пачатку гэтага года.

Цяпер, калі Чырвоная Армія, развіваючы поспехі зімовай кампаніі, нанесла нямецкім войскам магутны ўдар летам, можна лічыць канчаткова пахаванай байку аб тым, што Чырвоная Армія нібыта няздольна весці паспяховае наступленне ў летні час. Прайшоўшы год паказаў, што Чырвоная Армія таксама добра можа наступаць летам, як і зімой.

У выніку гэтых наступальных аперацый нашым войскам удалося на працягу прайшоўшага года прайсці з баямі ад 500 кілометраў у цэнтральнай частцы фронта да 1.300 кілометраў на Поўдні (а п л а д ы с м е н т ы), вызваліўшы да 1 мільёна квадратных кілометраў тэрыторыі, г. зн. амаль да ⅔ Совецкай зямлі, часова захопленай ворагам, пры гэтым варожыя войскі аказаліся адкінутымі ад Владзікаўказа да Херсона, ад Элісты да Крывога Рога, ад Сталінграда да Кіева, ад Варонежа да Гомеля, ад Вязьмы і Ржэва да подступаў Оршы і Віцебска.

Не верачы ў трываласць сваіх мінулых поспехаў на совецка-германскім фронце, немцы загадзя, на працягу доўгага часу будавалі магутныя абарончыя паласы, асабліва ўздоўж вялікіх рэк. Але ў баях гэтага года немцаў не выратавалі ні рэкі, ні магутныя ўмацаванні. Нашы войскі разбурылі абарону немцаў і толькі за тры летнія месяцы 1943 года майстэрска фарсіравалі чатыры вельмі сур'ёзныя водныя перашкоды—Паўночны Данец, Дзясну, Сож і Днепр. Я ўжо не гавару аб такіх перашкодах, як абарона немцаў у раёне ракі Міус—на захад ад Растова і абарона ў раёне ракі Малочная—каля Мелітопаля. Цяпер Чырвоная Армія паспяхова громіць ворага па той бок Дняпра.

Гэты год быў пераломным годам яшчэ таму, што Чырвонай Арміі ўдалося ў параўнаўча кароткі тэрмін перабіць і перамалоць найбольш вопытныя старыя кадры нямецка-фашысцкіх войск, загартаваўшы разам з тым і памножыўшы свае ўласныя кадры ў паспяховых наступальных баях на працягу года. За прайшоўшы год нямецка-фашысцкая армія ў баях на совецка-нямецкім фронце страціла больш 4 мільёнаў салдат і афіцэраў, з іх не менш 1 мільёна 800 тысяч забітымі. Апрача таго немцы страцілі за гэты год больш 14 тысяч самалётаў, больш 25 тысяч танкаў і не менш 40 тысяч гармат.

Цяпер нямецка-фашысцкая армія ўжо не тая, якою яна была ў пачатку вайны. Калі ў пачатку вайны

Працяг на 2-й старонцы

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР

Аб узнагароджанні ордэнам Суворава І ступені Маршала Совецкага Саюза Сталіна Іосіфа Вісарыёнавіча

За правільнае кіраўніцтва аперацыямі Чырвонай Арміі ў Айчыннай вайне супроць нямецкіх захопнікаў і дасягнутыя поспехі ўзнагародзіць Маршала Совецкага Саюза СТАЛІНА Іосіфа Вісарыёнавіча ордэнам СУВОРАВА І ступені.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР М. КАЛІНІН.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР А. ГОРКІН.

Масква, Крэмль. 6 лістапада 1943 г.

Працяг даклада таварыша І. В. СТАЛІНА

яна мела дастатковую колькасць вопытных кадраў, то цяпер яна разбаўлена новаспечанымі маладымі нявопытнымі афіцэрамі, якія паспешна кідаюцца немцамі на фронт, бо няма ў іх ні неабходных афіцэрскіх рэзерваў, ні часу, каб абучыць іх.

Зусім іншы малюнак уяўляе цяпер Чырвоная Армія. Яе кадры выраслі і загартаваліся ў паспяховых наступальных баях за прайшоўшы год. Колькасць яе баявых кадраў расце і будзе расці, бо наліча неабходных афіцэрскіх рэзерваў дае ёй і час і магчымасць абучаць маладыя афіцэрскія кадры і вылучаць іх на адказныя пасты.

Характэрна, што замест 240 дывізій, якія стаялі ў мінулым годзе перад нашым фронтам, з якіх 179 дывізій было нямецкіх,—у гэтым годзе перад фронтам Чырвонай Арміі стаіць 257 дывізій, з якіх 207 дывізій з'яўляюцца нямецкімі. Немцы як бачна разлічваюць кампенсаваць зніжаную якасць сваіх дывізій павелічэннем іх колькасці. Аднак паражэнне немцаў за прайшоўшы год паказвае, што пагоршаную якасць дывізій немагчыма папоўніць павелічэннем іх колькасці.

З чыста ваеннага пункту погляду паражэнне нямецкіх войск на нашым фронце да канца гэтага года было прадвырашана двума важнейшымі падзеямі: бітвай пад Сталінградам і бітвай пад Курскам.

Бітва пад Сталінградам скончылася акружэннем 300-тысячнай арміі немцаў, разгромам апошняй і запалоненнем каля 1/3 акружаных войск. Каб мець уяўленне аб памерах таго нябачанага ў гісторыі пабоішча, якое разыгралася на палях Сталінграда, неабходна ведаць, што па сканчэнні Сталінградскай бітвы было падабрана і пахавана 147 тысяч 200 забітых нямецкіх салдат і афіцэраў і 46 тысяч 700 забітых совецкіх салдат і афіцэраў. Сталінград быў закатам нямецка-фашысцкай арміі. Пасля Сталінградскага пабоішча, як вядома, немцы не маглі ўжо аправіцца.

Што датычыцца бітвы пад Курскам, то яна скончылася разгромам двух асноўных наступаючых груп нямецка-фашысцкіх войск і пераходам нашых войск у контр-наступленне, якое потым ператварылася ў магутнае летняе наступленне Чырвонай Арміі. Бітва пад Курскам пачалася наступленнем немцаў на Курск з поўначы і з поўдня. Гэта была апошняя спроба немцаў ажыццявіць вялікае летняе наступленне і ў выпадку яе поспеху наверстаць страчанае. Наступленне скончылася, як вядома, правалам. Чырвоная Армія не толькі адбіла наступленне немцаў, але сама перайшла ў наступленне і радам паслядоўных удараў на працягу летняга перыяду адкінула нямецка-фашысцкія войскі за Днепр.

Калі бітва пад Сталінградам прадвяшчала закат нямецка-фашысцкай арміі, то бітва пад Курскам паставіла яе перад катастрофай.

Гэты год быў пераломным годам, нарэшце, таму, што паспяховае наступленне Чырвонай Арміі карэнным чынам пагоршыла гаспадарчае і ваенна-палітычнае становішча фашысцкай Германіі, паставіўшы яе перад найглыбейшым крызісам.

Немцы разлічвалі ажыццявіць летам гэтага года паспяховае наступленне на совецка-германскім фронце, каб вярнуць сабе страчанае і падняць свой пахіснуўшыйся аўтарытэт у Еўропе. Але Чырвоная Армія апракінула разлікі немцаў, адбіла іх наступленне, сама перайшла ў наступленне і пагнала немцаў на Захад, растаптаўшы тым самым аўтарытэт нямецкай зброі.

Немцы разлічвалі ўзяць курс на зацяжную вайну, пачалі будаваць абарончыя рубяжы і «валы», абвясціўшы на ўвесь голас аб непрыступнасці іх новых пазіцый. Але Чырвоная Армія і тут апракінула разлікі немцаў, прарвала іх рубяжы і «валы», працягвае паспяхова наступаць і не дае ім тэрмінаў для зацяжкі вайны.

Немцы разлічвалі выправіць становішча на фронце пры дапамозе «татальнай» мабілізацыі. Але падзеі і тут апракінулі разлікі немцаў. Летняя кампанія ўжо з'ела 2/3 «татальна» мабілізаваных, аднак непрыкметна, каб гэта акалічнасць прынесла якое-небудзь палепшанне ў становішчы нямецка-фашысцкай арміі. Магчыма, што прыдзецца абвясціць яшчэ адну «татальную» мабілізацыю, прычым няма падстаў меркаваць, што паўтарэнне падобнай меры не прывядзе да «татальнага» крушэння некаторай дзяржавы. (Бурныя апладысменты).

Немцы разлічвалі моцна ўтрымаць за сабой Украіну, каб выкарыстаць украінскія сельскагаспадарчыя прадукты для сваёй арміі і насельніцтва, а данецкі вугаль—для заводаў і чыгуначнага транспарта, якія абслугоўваюць нямецкую армію. Але яны і тут пралічыліся. У выніку паспяховага наступлення Чырвонай Арміі немцы страцілі не толькі данецкі вугаль, але і найбольш багатыя хлебам вобласці Украіны, прычым няма падстаў меркаваць, што яны не страцяць у бліжэйшы час і астатнюю частку Украіны. (Бурныя апладысменты).

Зразумела, што ўсе гэтыя пралікі не маглі не пагоршыць і сапраўды пагоршылі карэнным чынам гаспадарчае і ваенна-палітычнае становішча фашысцкай Германіі.

Фашысцкая Германія перажывае глыбокі крызіс. Яна стаіць перад сваёй катастрофай.

2. Усенародная дапамога фронту

Поспехі Чырвонай Арміі былі-б немагчымы без падтрымкі народа, без самаадданай работы совецкіх людзей на фабрыках і заводах, шахтах і рудніках, на транспарце і ў сельскай гаспадарцы. Совецкі народ у цяжкіх ваенных умовах змог забяспечыць сваю армію ўсім мінімальна неабходным і няспынна ўдасканальваў яе баявую тэхніку. На ўсім працягу вайны ворагу не ўдалося перавысіць нашу армію па якасці ўзбраення. У той-ж час наша прамысловасць давала фронту ўсё большую і большую колькасць баявой тэхнікі.

Прайшоўшы год быў пераломным годам не толькі ў ходзе ваенных дзеянняў, але і ў рабоце нашага тыла. Перад намі не стаялі ўжо такія задачы, як эвакуацыя прадпрыемстваў на ўсход і перавод прамысловасці на вытворчасць узбраення. Совецкая дзяржава мае цяпер зладжаную і хутка растучую ваенную гаспадарку. Стала быць усе намаганні народа маглі быць сканцэнтраваны на павелічэнні вытворчасці і далейшым удасканаленні ўзбраення, асабліва танкаў, самалётаў, гармат, самаходнай артылерыі. У гэтым мы дасягнулі вялікіх поспехаў. Чырвоная Армія, апіраючыся на ўсенародную падтрымку, бесперабойна атрымлівала баявое снаражэнне, абрушвала на ворага мільёны бомбаў, мін і снарадаў, уводзіла ў бой тысячы танкаў і самалётаў. Можна з поўнай падставай сказаць, што самааддана праца совецкіх людзей у тыле ўвойдзе ў гісторыю, побач з гераічнай барацьбой Чырвонай Арміі, як бяспрыкладны подзвіг народа ў абароне Радзімы. (Працяглыя апладысменты).

Рабочыя Совецкага Саюза, якія стварылі ў годы мірнага будаўніцтва высока развітую магутную соцыялістычную прамысловасць, у час Айчыннай вайны разгарнулі напружаную і кіпучую работу па дапамозе фронту, праяўляючы сапраўдны працоўны гераізм.

Усім вядома, што гітлераўцы мелі ў вайне супроць СССР не толькі моцна развітую прамысловасць Германіі, але і досыць моцную прамысловасць васальных і акупіраваных краін. І ўсё-ж гітлераўцы не змаглі захаваць колькасную перавагу ў ваеннай тэхніцы, якую яны мелі ў пачатку вайны супроць Совецкага Саюза. Калі цяпер былая перавага ворага ў колькасці танкаў, самалётаў, мінамётаў, аўтаматаў ліквідавана, калі наша армія не адчувае цяпер сур'ёзнага недахопу ва ўзбраенні, боепрыпасах, снаражэнні, то ў гэтым перш за ўсё трэба бачыць заслугу НАШАГА РАБОЧАГА КЛАСА. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Сяляне Совецкага Саюза, якія ў годы мірнага будаўніцтва на аснове калгаснага ладу ператварылі адсталае землеробства ў перадавую сельскую гаспадарку, у час Айчыннай вайны праявілі небывалую ў гісторыі вёскі высокую свядомасць агульнанародных інтарэсаў. Яны самааддана працай на дапамогу фронту паказалі, што совецкае сялянства лічыць цяперашнюю вайну супроць немцаў сваёй кроўнай справай, вайной за сваё жыццё і свабоду.

Вядома, што ў выніку нашэсця фашысцкіх полчышчаў наша краіна была часова пазбаўлена важных сельскагаспадарчых раёнаў Украіны, Дона і Кубані. І ўсё-ж нашы калгасы і соўгасы забяспечвалі без сур'ёзных перабояў армію і краіну харчаваннем. Вядома, без калгаснага ладу, без самаадданай працы калгаснікаў і калгасніц мы не змаглі-б вырашыць гэту найцяжэйшую задачу. Калі на трэцім годзе вайны наша армія не адчувае недахопу ў харчаванні, калі насельніцтва забяспечваецца харчаваннем, а прамысловасць сыравінай, то ў гэтым сказаліся сіла і жыццёвасць калгаснага ладу, патрыятызм КАЛГАСНАГА СЯЛЯНСТВА. (Працяглыя апладысменты).

Вялікую ролю ў справе дапамогі фронту адыграў наш транспарт, перш за ўсё чыгуначны транспарт, а таксама рачны, марскі і аўтамабільны транспарт. Транспарт з'яўляецца, як вядома, важнейшым сродкам сувязі паміж тылам і фронтам. Можна выпрацаваць вялікую колькасць узбраення і агняпрыпасаў, але, калі яны не дастаўляюцца ў час фронту пры дапамозе транспарта, яны могуць застацца бескарысным грузам для справы фронта. Патрэбна сказаць, што ў справе своечасовага падвозу на фронт узбраення, агняпрыпасаў, харчавання, абмундзіравання і г. д. роль транспарта з'яўлялася рашаючай. І калі нягледзячы на цяжкасці ваеннага часу і недахоп паліва нам усё-ж удалося забяспечваць фронт усім неабходным, то ў гэтым трэба прызнаць перш за ўсё заслугу нашых ТРАНСПАРТНЫХ РАБОЧЫХ І СЛУЖАЧЫХ. (Працяглыя апладысменты).

Ад рабочага класа і сялянства не адстае ў справе дапамогі фронту і наша інтэлігенцыя. Совецкая інтэлігенцыя аддана працуе на справу абароны нашай краіны, бесперапынна ўдасканальвае ўзбраенне Чырвонай Арміі, тэхніку і арганізацыю вытворчасці. Яна дапамагае рабочым і калгаснікам у падняцці прамысловасці і сельскай гаспадаркі, рухае наперад ва ўмовах вайны совецкую навуку і культуру.

Гэта робіць чэсць НАШАЙ ІНТЭЛІГЕНЦЫІ. (Працяглыя апладысменты).

Усе народы Совецкага Саюза аднадушна ўзняліся на абарону сваёй Радзімы, справядліва лічачы цяперашнюю Айчынную вайну агульнай справай усіх працоўных без адрознення нацыянальнасці і веравання. Цяпер ужо самі гітлераўскія палітыкі бачаць, як безнадзейна бязглуздымі былі іх разлікі на раскол і сутычкі паміж народамі Совецкага Саюза. ДРУЖБА НАРОДАЎ НАШАЙ КРАІНЫ вытрымала ўсе цяжкасці і выпрабаванні вайны і яшчэ больш загартавалася ў агульнай барацьбе ўсіх совецкіх людзей супроць фашысцкіх захопнікаў.

У гэтым крыніца сілы Совецкага Саюза. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Кіруючай і накіроўваючай сілай совецкага народа як у годы мірнага будаўніцтва, так і ў дні вайны з'явілася партыя Леніна, партыя большэвікоў. Ні адна партыя не мела і не мае такога аўтарытэту сярод народных мас, як наша большэвіцкая партыя. І гэта зразумела. Пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў рабочыя, сяляне і інтэлігенцыя нашай краіны заваявалі сабе свабоду і пабудавалі соцыялістычнае грамадства. У дні Айчыннай вайны партыя прадстала перад намі, як натхніцель і арганізатар усенароднай барацьбы супроць фашысцкіх захопнікаў. Арганізатарская работа партыі з'еднала ў адно і накіравала да агульнай мэты ўсе намаганні совецкіх людзей, падпарадкаваўшы ўсе нашы сілы і сродкі справе разгрому ворага. За час вайны партыя яшчэ больш зраднілася з народам, яшчэ шчыльней звязалася з шырокімі масамі працоўных.

У гэтым крыніца сілы нашай дзяржавы. (Бурныя, працяглыя апладысменты).

Цяперашняя вайна з усёй сілай пацвердзіла вядомае ўказанне Леніна аб тым, што вайна ёсць усебаковае выпрабаванне ўсіх матэрыяльных і духоўных сіл кожнага народа. Гісторыя войн вучыць, што толькі тыя дзяржавы вытрымлівалі гэта выпрабаванне, якія аказаліся мацней свайго праціўніка па развіццю і арганізацыі гаспадаркі, па вопыту, майстэрству і баявому духу сваіх войск, па вытрымцы і адзінству народа на ўсім працягу вайны. Іменна такой дзяржавай з'яўляецца наша дзяржава.

Совецкая дзяржава ніколі не была такой моцнай і непахіснай, як цяпер, на трэцім годзе Айчыннай вайны.

Працяг на 3-й старонцы.

Працяг даклада таварыша І. В. СТАЛІНА

Урокі вайны гавораць аб тым, што совецкі лад аказаўся не толькі лепшай формай арганізацыі эканамічнага і культурнага ўздыму краіны ў годы мірнага будаўніцтва, але і лепшай формай мабілізацыі ўсіх сіл народа на адпор ворагу ў ваенны час. Створаная 26 год назад Совецкая ўлада за кароткі гістарычны тэрмін ператварыла нашу краіну ў несакрушальную крэпасць. Чырвоная Армія з усіх армій свету мае найбольш моцны і надзейны тыл.

У гэтым крыніца сілы Совецкага Саюза. (*Бурныя, працяглыя апладысменты*).

Няма сумнення ў тым, што Совецкая дзяржава выйдзе з вайны сільнай і яшчэ больш умацаваўшайся. Нямецкія захопнікі разбураюць і апусташаюць нашы землі, стараючыся падарваць магутнасць нашай дзяржавы. Наступленне Чырвонай Арміі ў яшчэ большым, чым раней, аб'ёме выкрыла варварскі, бандыцкі характар гітлераўскай арміі. Немцамі знішчаны ў захопленых імі раёнах сотні тысяч нашых мірных людзей. Як сярэдневяковыя варвары або орды Ацілы, нямецкія зладзеі вытаптваюць палі, спальваюць вёскі і гарады, разбураюць прамысловыя прадпрыемствы і культурныя ўстановы. Злачынствы немцаў гавораць аб слабасці фашысцкіх захопнікаў, бо так робяць толькі врэменшчыкі, якія самі не вераць у сваю перамогу. І чым больш безнадзейным робіцца становішча гітлераўцаў, тым больш яны шаленствуюць у сваіх зверствах і рабаўніцтвах. Наш народ не даруе гэтых злачынстваў нямецкім ізвергам. Мы прымусім нямецкіх злачынцаў трымаць адказ за ўсе іх злачынствы. (*Бурныя, працяглыя апладысменты*).

У раёнах, дзе часова гаспадарылі фашысцкія пагромшчыкі, нам прадстаіць аднавіць разбураныя гарады і вёскі, прамысловасць, транспарт, сельскую гаспадарку, культурныя ўстановы, стварыць для совецкіх людзей, вызваленых ад фашысцкага рабства, нармальныя ўмовы жыцця. Ужо цяпер поўным ходам разгарнулася работа па аднаўленню гаспадаркі і культуры ў вызваленых ад ворага раёнах. Але гэта толькі пачатак. Нам неабходна поўнасцю ліквідаваць вынікі гаспадарання немцаў у раёнах, вызваленых ад нямецкай акупацыі. Гэта вялікая, агульнанародная задача. Мы можам і павінны вырашыць гэту цяжкую задачу за кароткі тэрмін.

3. Умацаванне антыгітлераўскай кааліцыі. Развал фашысцкага блока

Прайшоўшы год быў пераломным не толькі ў Айчыннай вайне Совецкага Саюза, але і ва ўсёй сусветнай вайне.

Змены, якія адбыліся за гэты год у ваеннай і знешнепалітычнай абстаноўцы, склаліся ў карысць СССР і дружаственых яму Саюзных краін, у шкоду Германіі і яе саўдзельнікам па разбою ў Еўропе.

Рэзультаты і вынікі перамог Чырвонай Арміі далёка выйшлі за межы совецка-германскага фронта, змянілі ўсё далейшае цячэнне сусветнай вайны і набылі вялікае міжнароднае значэнне. Перамога Саюзных краін над агульным ворагам наблізілася, а адносіны паміж саюзнікамі, баявое садружаства іх армій, наперакор чаканням ворагаў, не толькі не аслабелі, а наадварот умацаваліся і ўгрунтаваліся. Аб гэтым красамоўна гавораць таксама гістарычныя рашэнні Маскоўскай канферэнцыі прадстаўнікоў Совецкага Саюза, Вялікабрытаніі і Злучаных Штатаў Амерыкі, апублікаваныя нядаўна ў друку. Цяпер нашы аб'еднаныя краіны поўны рашучасці нанесці сумесныя ўдары па ворагу, якія прывядуць да канчатковай перамогі над ім.

У гэтым годзе ўдары Чырвонай Арміі па нямецка-фашысцкіх войсках былі падтрыманы баявымі дзеяннямі нашых саюзнікаў у Паўночнай Афрыцы, у басейне Міжземнага мора і ў Паўднёвай Італіі. Разам з тым саюзнікі падвяргалі і працягваюць падвяргаць грунтоўнай бамбардыроўцы важныя прамысловыя цэнтры Германіі і тым самым значна паслабляюць ваенную моц ворага. Калі да ўсяго гэтага дадаць той факт, што саюзнікі рэгулярна забяспечваюць нас розным узбраеннем і сыравінай, то можна сказаць без пераўвелічэння, што ўсім гэтым яны значна аблегчылі поспехі нашай летняй кампаніі. Вядома, цяперашнія дзеянні саюзных армій на поўдні Еўропы не могуць яшчэ разглядацца як другі фронт. Але гэта ўсё-ж штосьці накшталт другога фронта. Зразумела, што адкрыццё сапраўднага другога фронта ў Еўропе, якое не за гарамі, значна паскорыць перамогу над гітлераўскай Германіяй і яшчэ больш умацуе баявое садружаства Саюзных дзяржаў.

Такім чынам, падзеі прайшоўшага года паказваюць, што антыгітлераўская кааліцыя з'яўляецца трывалым аб'еднаннем народаў і грунтуецца на моцным фундаменце.

Цяпер ужо для ўсіх відавочна, што гітлераўская кліка, развязаўшы цяперашнюю вайну, завяла Германію і яе прыхвасняў у бязвыхадны тупік. Паражэнні фашысцкіх войск на совецка-германскім фронце і ўдары нашых саюзнікаў па італа-нямецкіх войсках патраслі ўвесь будынак фашысцкага блока і ён цяпер развальваецца на нашых вачах.

Італія беззваротна выпала з гітлераўскай кааліцыі. Мусаліні нічога не можа змяніць, бо ён з'яўляецца па сутнасці справы палоннікам немцаў. На чарзе другія ўдзельнікі кааліцыі. Фінляндыя, Венгрыя, Румынія і другія васалы Гітлера, абескуражаныя ваеннымі паражэннямі Германіі, цяпер ужо канчаткова страцілі веру ў спрыяльны для іх вынік вайны і заклапочаны тым, як выбрацца з той дрыгвы, куды іх зацягнуў Гітлер. Саўдзельнікі гітлераўскай Германіі па рабаўніцтву, яшчэ не так даўно пакорлівыя свайму гаспадару, цяпер, калі прышоў час адказваць за разбой, глядзяць у кусты, выбіраючы зручны момант, каб непрыкметна ўлізнуць з разбойніцкай зграі. (*Смех*).

Уступаючы ў вайну, удзельнікі гітлераўскага блока разлічвалі на хуткую перамогу. Яны ўжо загадзя размеркавалі каму што дастанецца: каму пірагі і пышкі, каму сінякі і шышкі. (*Смех, апладысменты*). Зразумела, што сінякі і шышкі яны прызначалі сваім праціўнікам, сабе-ж—пірагі і пышкі. Але цяпер ясна, што Германіі і яе халуям не дастануцца пірагі і пышкі, што ім прыдзецца цяпер дзяліць паміж сабой сіняк і шышкі. (*Смех, апладысменты*).

Прадбачачы гэту незайздросную перспектыву, саўдзельнікі Гітлера ламаюць цяпер галаву над тым, якбы выйсці з вайны, атрымаўшы пры гэтым паменш сінякоў і шышак. (*Смех*).

Прыклад Італіі паказвае васалам Гітлера, што чым далей адцягваюць яны немінучы разрыў з немцамі і дазваляюць ім гаспадарыць у сваіх дзяржавах, тым больш апустошанні чакаюць іх краіны, тым больш пакут прыдзецца вынесці іх народам. Прыклад Італіі паказвае таксама, што гітлераўская Германія і не памышляе абараняць свае васальныя краіны, а мае намер ператварыць іх у арэну апусташальнай вайны толькі-б адтэрмінаваць гадзіну ўласнага разгрому.

Справа нямецкага фашызма праіграна, а створаны ім крывавы «новы парадак» ідзе да краху. У акупіраваных краінах Еўропы нарастае ўсенародны выбух абурэння супроць фашысцкіх прыгнятальнікаў. Беззваротна страчан былы прэсціж Германіі ў саюзных з ёю і нейтральных краінах, падарваны яе эканамічныя і палітычныя сувязі з нейтральнымі дзяржавамі.

Час, калі гітлераўская кліка буйна шумела з прычыны заваявання немцамі сусветнага панаваня, застаўся далёка ззаду. Цяпер, як вядома, немцам не да сусветнага панавання,—не да жыру, быць-бы жыву. (*Смех, апладысменты*).

Такім чынам, ход вайны паказаў, што саюз фашысцкіх дзяржаў не меў і не мае пад сабою моцнай асновы. Гітлераўская кааліцыя склалася на базе захопніцкіх, грабежніцкіх імкненняў яе ўдзельнікаў. Пакуль гітлераўцы мелі ваенныя поспехі, фашысцкая кааліцыя здавалася ўстойлівым аб'еднаннем. Але першыя-ж паражэнні фашысцкіх войск прывялі да фактычнага распаду разбойніцкага блока.

Гітлераўская Германія і яе васалы стаяць напярэдадні сваёй катастрофы.

Перамога саюзных краін над гітлераўскай Германіяй пастравіць на чаргу дня важныя пытанні арганізацыі і аднаўлення дзяржаўнага, эканамічнага і культурнага жыцця еўрапейскіх народаў. Палітыка нашага ўрада ў гэтых пытаннях застаецца нязменнай. Разам з нашымі саюзнікамі мы павінны будзем:

1) вызваліць народы Еўропы ад фашысцкіх захопнікаў і аказаць ім садзейнасць у аднаўленні сваіх нацыянальных дзяржаў, раздзеленых фашысцкімі прыгнятальнікамі, — народы Францыі, Бельгіі, Югаславіі, Чэхаславакіі, Польшчы, Грэцыі і іншых дзяржаў, якія знаходзяцца пад нямецкім ігам, зноў павінны стаць свабоднымі і самастойнымі;

2) прадаставіць вызваленым народам Еўропы поўнае права і свабоду самім вырашаць пытанне аб іх дзяржаўным упарадкаванні;

3) прыняць меры да таго, каб усе фашысцкія злачынцы, віноўнікі цяперашняй вайны і пакут народаў, у якой-бы краіне яны ні хаваліся, панеслі суровую кару і расплату за ўсе зробленыя імі злачынствы;

4) устанавіць такі парадак у Еўропе, які-б поўнасцю выключаў магчымасць новай агрэсіі з боку Германіі;

5) стварыць працяглае эканамічнае, палітычнае і культурнае супрацоўніцтва народаў Еўропы, якое грунтавалася-б на ўзаемным давер'і і ўзаемнай дапамозе ў мэтах аднаўлення разбуранай немцамі гаспадаркі і культуры.

* * *

Чырвоная Армія і совецкі народ дасягнулі за прайшоўшы год вялікіх поспехаў у барацьбе супроць нямецкіх захопнікаў. Мы дабіліся карэннага пералому ў вайне ў карысць нашай краіны, і вайна цяпер ідзе да канчатковай развязкі. Але совецкім людзям не прыстала спыняцца на дасягнутым, захапляцца сваімі поспехамі. Перамогу можна ўпусціць, калі ў нашых радах паявіцца самасупакоенасць. Перамога не даецца без барацьбы і напружання. Яна бярэцца з бою. Перамога цяпер блізка, але каб яе заваяваць, неабходна новае напружанне сіл, самаадданая праца ўсяго тыла, умелыя і рашучыя дзеянні Чырвонай Арміі на фронце. Было-б злачынствам перад Радзімай, перад совецкімі людзьмі, якія часова падпалі пад фашысцкае ярмо, перад народамі Еўропы, якія пакутуюць пад нямецкім ігам, калі-б мы не выкарысталі ўсіх магчымасцей для паскарэння разгрому ворага. Нельга даваць ворагу перадышкі. Вось чаму мы павінны напружыць усе нашы сілы, каб дабіць ворага.

Совецкі народ і Чырвоная Армія ясна бачаць цяжкасці прадстаячай барацьбы. Але цяпер ужо ясна, што дзень нашай перамогі набліжаецца. Вайна ўступіла ў тую стадыю, калі справа ідзе аб поўным выгнанні акупантаў з Совецкай зямлі і ліквідацыі фашысцкага «новага парадку ў Еўропе». Недалёка час, калі мы закончым ачышчэнне ад ворага Украіны і Беларусі, Ленінградскай і Калінінскай абласцей, вызвалім ад нямецкіх захопнікаў народы Крыма, Літвы, Латвіі, Эстоніі, Малдавіі і Карэла-Фінскай рэспублікі!

Таварышы!

За перамогу англа-совецка-амерыканскага баявога саюза! (*Апладысменты*).

За вызваленне народаў Еўропы ад фашысцкага іга! (*Апладысменты*).

За поўнае выгнанне нямецкіх ізвергаў з нашай зямлі! (*Апладысменты*).

Няхай жыве наша Чырвоная Армія! (*Апладысменты*).

Няхай жыве наш Ваенна-Марскі Флот! (*Апладысменты*).

Няхай жывуць нашы смелыя партызаны і партызанкі! (*Апладысменты*).

Няхай жыве наша вялікая Радзіма! (*Апладысменты*).

Смерць нямецкім захопнікам! (*Бурныя, працяглыя апладысменты. Усе ўстаюць. Авацыя ўсёй залы*).

ЗАГАД

Вярхоўнага Галоўнакамандуючага

7 лістапада 1943 г. № 309 г. Масква

Таварышы чырвонаармейцы і чырвонафлотцы, сержанты, афіцэры і генералы, партызаны і партызанкі! Працоўныя Совецкага Саюза!

Ад імені Совецкага Урада і нашай большэвіцкай партыі вітаю і віншую Вас з 26-й гадавінай Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай Рэволюцыі.

Дваццаць шостую гадавіну нашай вялікай соцыялістычнай рэволюцыі мы святкуем у дні слаўных перамог Чырвонай Арміі над ворагамі нашай Айчыны.

Ужо больш двух год вядзе наш народ вызваленчую вайну супроць нямецка - фашысцкіх прыгнятальнікаў. Год назад наша Радзіма перажывала цяжкія дні. Вораг захапіў у нас да таго часу вялікую тэрыторыю. Мільёны совецкіх людзей пакутвалі ў нямецкай няволі. Варожыя орды ірваліся да Волгі для абыходу Масквы з усходу, асаджалі подступы да Закаўказ'я. Але Чырвоная Армія грудзьмі сваімі перагарадзіла шлях ворагу. Нашы войскі спынілі чужаземныя разбойніцкія орды, а затым, разбіўшы іх пад Сталінградам, імкліва пагналі іх на захад. З таго часу Чырвоная Армія нязменна трымае ў сваіх руках ініцыятыву ваенных дзеянняў.

Зімой 1942—43 гг. нашы доблесныя войскі разбілі адборныя арміі немцаў, італьянцаў, румын, венграў, перабілі і запалонілі звыш мільёна варожых салдат і афіцэраў і вызвалілі велізарную тэрыторыю плошчаю да поўмільёна квадратных кілометраў.

Летам 1943 года Чырвоная Армія нанесла ворагу новы сакрушальны ўдар. Нашы войскі на працягу некалькіх дзён ліквідавалі летняе наступленне немцаў і тым пахавалі гітлераўскі план разгрому асноўных сіл Чырвонай Арміі і абыходу Масквы з боку Орла—Курска. Больш таго, Чырвоная Армія сама перайшла ў рашучае наступленне, узламала магутныя абарончыя паласы праціўніка і на працягу трох месяцаў адкінула яго на захад месцамі на 400—450 кілометраў. За час летняй кампаніі нашы войскі выгналі ворага з левабярэжнай Украіны, з Данбаса, Тамані, Орлоўшчыны, Смаленшчыны, уступілі ў правабярэжную Украіну, авалодалі сталіцай Совецкай Украіны — Кіевам, уступілі ў Беларусь, занялі подступы да Крыма, вызвалілі звыш 160 гарадоў і больш 38.000 насялёных пунктаў.

Чырвоная Армія адваявала ў немцаў за прайшоўшы год амаль $^2/_3$ нашай зямлі, захопленай раней немцамі, і вызваліла з-пад нямецкага іга дзесяткі мільёнаў совецкіх людзей.

За прайшоўшы год немцы страцілі на совецка-германскім фронце звыш 4-х мільёнаў салдат і афіцэраў, з іх не менш 1.800.000 забітымі.

На совецка-германскім фронце знайшлі бясслаўны канец адборныя кадравыя дывізіі нямецка-фашысцкай арміі. Разам з імі назаўсёды пахаваны гітлераўскія планы заваявання свету і прыгнечання народаў.

Праўда, нямецкая армія і зараз б'ецца ўпарта, чапляючыся за кожны рубеж. Але паражэнні, панесеныя немцамі з часу разгрому іх войск пад Сталінградам, надламалі баявы дух нямецкай арміі. Цяпер немцы, як агню, баяцца акружэння і пры пагрозе абыходу іх нашымі войскамі ўцякаюць, кідаючы на полі бою сваю тэхніку і раненых салдат.

У наступальных баях прайшоўшага года нашы войскі ўзбагаціліся вопытам вядзення сучаснай вайны. Нашы афіцэры і генералы ўмела кіруюць войскамі, паспяхова авалодваюць майстэрствам ваджэння войск. Чырвоная Армія стала самай магутнай і загартаванай сучаснай арміяй.

Перамогі Чырвонай Арміі яшчэ больш умацавалі міжнароднае становішча Совецкага Саюза. Наступленне нашай арміі было падтрымана баявымі дзеяннямі саюзных войск у Паўночнай Афрыцы, на італьянскіх астравах і на поўдні Італіі. Авіяцыя нашых саюзнікаў падвергла сур'ёзным бамбардыроўкам прамысловыя цэнтры Германіі. Няма сумнення ў тым, што ўдары Чырвонай Арміі па нямецкіх войсках з усходу, падтрыманыя ўдарамі асноўных сіл саюзнікаў з захаду, прывядуць да сакрушэння ваеннай магутнасці гітлераўскай Германіі і да поўнай перамогі антыгітлераўскай кааліцыі.

Чырвоная Армія не магла-б атрымаць вялікіх перамог гэтага года без усенароднай дапамогі фронту. Совецкі народ аддае ўсе сілы на падтрымку сваёй арміі. Бясконцым патокам рушаць на фронт узбраенне, боепрыпасы, харчаванне, снаражэнне. Урал і Кузбас, Масква і Паволжа, Ленінград і Баку, Казахстан і Узбекістан, Грузія і Арменія, усе нашы рэспублікі і абласці сталі магутным арсеналам Чырвонай Арміі. Совецкі народ паспяхова аднаўляе адваяваныя ад ворага прамысловыя і сельскагаспадарчыя раёны, пускае ў ход фабрыкі, заводы, шахты і чыгункі, аднаўляе соўгасы і калгасы, накіроўвае рэсурсы вызваленых раёнаў на службу фронту.

Нашы поспехі сапраўды вялікія. Але было-б наіўна супакойвацца на дасягнутых поспехах. Цяпер, калі Чырвоная Армія б'е ворага за Дняпром і прабіваецца да заходніх граніц нашай краіны, было-б асабліва небяспечным аддацца благадушшу, самасупакоенасці і недаацаніць сур'ёзных цяжкасцей прадстаячай барацьбы. Цяпер вораг з асаблівым асцервяненнем будзе біцца за кожны шматок захопленай ім тэрыторыі, бо кожны крок нашай арміі наперад набліжае гадзіну расплаты з немцамі за іх злачынствы, зробленыя імі на нашай зямлі.

Барацьба за канчатковую перамогу над нямецка-фашысцкімі захопнікамі патрабуе ад арміі і народа яшчэ большых намаганняў і новых подвігаў.

Таварышы чырвонаармейцы і чырвонафлотцы, сержанты, афіцэры і генералы, партызаны і партызанкі!

У вялікіх бітвах з заклятым ворагам вы атрымалі вялікія перамогі, пакрыўшы баявыя сцягі Чырвонай Арміі і Ваенна-Марского Флота неўміручай славай. Чырвоная Армія і Ваенна-Марскі Флот маюць цяпер усе магчымасці для таго, каб у бліжэйшы час поўнасцю ачысціць совецкую зямлю ад нямецкіх захопнікаў.

У імя перамогі нашай Радзімы над нямецка-фашысцкімі звергамі ЗАГАДВАЮ:

1. Усяму радавому і сержанцкаму саставу—нястомна ўдасканальваць сваё баявое майстэрства, найстражэй выконваць патрабаванні статутаў і настаўленняў, загады камандзіраў і начальнікаў, заўсёды і ўсюды захоўваць узорны парадак, моцную дысцыпліну і высокую арганізаванасць.

2. Афіцэрам і генералам усіх родаў войск — удасканальваць кіраванне войскамі на полі бою і ўзаемадзеянне ўсіх родаў войск, трывала замацоўваць поспехі наступлення, імкліва праследваць войскі праціўніка, хутчэй падцягваць тылы, смялей выкарыстоўваць рэзервы для новых удараў.

3. Усёй Чырвонай Арміі—смела і рашуча ўзламваць варожую абарону, дзень і ноч праследваць ворага, не даючы яму замацоўвацца на прамежных рубяжах, умелым і смелым манеўрам рэзаць камунікацыі ворага, акружаць і драбіць яго войскі, знішчаць і захопліваць жывую сілу і тэхніку праціўніка.

4. Партызанам і партызанкам—узнімаць совецкіх людзей на ўзброеную барацьбу супроць немцаў, усямерна ўзмацняць дапамогу наступаючай Чырвонай Арміі, граміць тылы і штабы ворага, ратаваць совецкіх людзей ад знішчэння і ўгону іх на катаргу ў Германію, бязлітасна знішчаць нямецка-фашысцкіх мярзотнікаў!

Воіны Чырвонай Арміі, партызаны і партызанкі! Наперад, за поўны разгром нямецка-фашысцкіх захопнікаў!

Няхай жыве 26 гадавіна Вялікай Кастрычніцкай Соцыялістычнай Рэволюцыі!

Няхай жыве наша пабеданосная Чырвоная Армія!

Няхай жыве наш пабеданосны Ваенна-Марскі Флот!

Няхай жывуць нашы адважныя партызаны і партызанкі!

Няхай жыве наша вялікая Радзіма!

Помста і смерць нямецка-фашысцкім захопнікам!

Вярхоўны Галоўнакамандуючы

Маршал Совецкага Саюза І. СТАЛІН.

АД СОВЕЦКАГА ІНФОРМБЮРО

АПЕРАТЫЎНАЯ ЗВОДКА ЗА 6 ЛІСТАПАДА

Войскі 1-га УКРАІНСКАГА фронта ў выніку імкліва праведзенай наступальнай аперацыі і абыходнага манеўра разграмілі супроцьстаячыя нямецкія войскі і на світанні 6 лістапада штурмам авалодалі сталіцай Совецкай Украіны—горадам КІЕЎ. Праціўнік панёс велізарныя страты ў жывой сіле і тэхніцы. Прадаўжаючы развіваць паспяховае наступленне, войскі 1-га Украінскага фронта авалодалі раённым цэнтрам Кіеўскай вобласці горадам ВАСІЛЬКОЎ, а таксама занялі больш 60 іншых насялёных пунктаў, сярод якіх вялікія насялёныя пункты ЛУБЯНКА, ОЗЕРЫ, ГАСТОМЕЛЬ, БЛІСТАВІЦА, БУЧА, ЯБЛОНКА, САФІЕЎСКАЯ і НІКОЛЬСКАЯ БАРШЧАГОЎКА, ШЭЎЧЭНКА, ПЯТРОЎСКІ, ЖУЛЯНЫ, МЫШАЛОЎКА, КРУКАЎШЧЫНА, ГАТНАЕ, ХОЦІЎ, ПІРАГОВА, ВІТА ЛІТОЎСКАЯ, ЗАБОР'Е, БАЯРКА-БУДАЕЎКА, ТАРАСАЎКА, ЮРАЎКА, ВЕТА ПАШТОВАЯ, ГЛЕВАХА і чыгуначныя станцыі БУЧА, ЖУЛЯНЫ, БАЯРКА.

На-днях войскі ПАЎНОЧНА-КАЎКАЗСКАГА фронта ва ўзаемадзеянні з ЧОРНАМОРСКІМ флотам і АЗОЎСКАЙ ваеннай флатыліяй правялі паспяховую дэсантную аперацыю з высадкай войск на ўсходнім беразе Керчанскага паўвострава ў раёнах на паўночны ўсход і на поўдзень ад горада КЕРЧ. На паўночны ўсход ад горада КЕРЧ нашы войскі, зламаўшы супраціўленне праціўніка, авалодалі вельмі ўмацаванымі апорнымі пунктамі ОСОВІНА, МАЯК, ЖУКАЎКА, ОПАСНАЯ, КРЭПАСЦЬ ЕНІКАЛЕ, БАКСЫ, КАПКАНЫ, стварыўшы ў гэтым раёне плацдарм шырынёй па фронту 10 кілометраў і ў глыбіню 6 кілометраў. На поўдзень ад горада КЕРЧ нашы дэсантныя часці авалодалі вельмі ўмацаваным апорным пунктам праціўніка ЭЛЬЦІГЕН. Неаднаразовыя контратакі супроць нашых часцей, якія высадзіліся, былі адбіты з вялікімі для праціўніка стратамі.

На паўднёвы ўсход ад НІКАПОЛЯ на левым беразе ДНЯПРА нашы войскі адбівалі контратакі пяхоты і танкаў праціўніка, нанёсшы яму вялікія страты ў жывой сіле і тэхніцы.

У звіліне ДНЯПРА на паўднёвы захад ад ДНЕПРАПЯТРОЎСКА нашы войскі адбілі атакі вялікіх сіл пяхоты і танкаў праціўніка. У ходзе баёў праціўнік панёс велізарныя страты ў жывой сіле і тэхніцы.

На захад і на паўднёвы захад ад НЕВЕЛЯ нашы войскі, перамагаючы супраціўленне праціўніка, прадаўжалі весці баі мясцовага значэння, у ходзе якіх авалодалі радам насялёных пунктаў, сярод якіх КРАНАПОЛЛЕ, БУЛЫГІ, БАЛЬШОЕ СІТНА і чыгуначныя станцыі КЛЯСЦІЦЫ, АЛЁША.

На другіх участках фронта — разведка і артылерыйска-мінамётная перастрэлка.

На працягу 5 лістапада нашы войскі на ўсіх франтах падбілі і знішчылі 141 нямецкі танк. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 57 самалётаў праціўніка.

З АПЕРАТЫЎНАЙ ЗВОДКІ ЗА 7 ЛІСТАПАДА

Войскі 1-га УКРАІНСКАГА фронта, прадаўжаючы развіваць наступленне, авалодалі горадам і вялікім чыгуначным вузлом ФАСТАЎ, а таксама занялі больш 70 іншых насялёных пунктаў і чыгуначныя станцыі ВОРЗЕЛЬ, НЕМЕШАЕВА, КЛАЎДЗІЕВА, ГЛЕВАХА, ВАСІЛЬКОЎ 1-шы, МАТАВІЛАЎКА.

На КЕРЧАНСКІМ паўвостраве нашы войскі прадаўжалі весці баі па пашырэнню плацдарма, у ходзе якіх палепшылі свае пазіцыі.

У раёне на захад і на паўднёвы захад ад горада НЕВЕЛЬ нашы войскі прадаўжалі весці баі мясцовага значэння, у ходзе якіх занялі некалькі насялёных пунктаў і сярод іх ДЗЕРБІХА, ЛЕШНІ, ПРУДОК, АРЦЁМАЎКА, ДВАРЫШЧА, РУМ.

На астатніх участках фронта—разведка і артылерыйска-мінамётная перастрэлка.

На працягу 6 лістапада нашы войскі на ўсіх франтах падбілі і знішчылі 219 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 74 самалёты праціўніка.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.
Б-3803. Зак. 3165